

USTAWA
z dnia 20 grudnia 2002 r.

**o zmianie ustawy o pracy na morskich statkach handlowych
oraz o zmianie ustawy o bezpieczeństwie morskim**

**Opracowano na pod-
stawie: Dz.U. z 2002
r. Nr 240, poz. 2060**

Art. 1.

W ustawie z dnia 23 maja 1991 r. o pracy na morskich statkach handlowych (Dz. U. Nr 61, poz. 258, z 1994 r. Nr 113, poz. 547, z 1998 r. Nr 113, poz. 717 oraz z 2000 r. Nr 109, poz. 1156) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 11 otrzymuje brzmienie:

„Art. 11. 1. Książeczkę żeglarską wystawia się na wniosek:

- 1) marynarza lub rybaka,
- 2) osoby posiadającej udokumentowane ukończone szkolenia dotyczące bezpieczeństwa stopnia podstawowego w zakresie określonym w Międzynarodowej konwencji o wymaganiach w zakresie wykształcenia marynarzy, wydawania im świadectw oraz pełnienia wacht, 1978, sporządzonej w Londynie dnia 7 lipca 1978 r. (Dz.U. z 1984 r. Nr 39, poz. 201 i 202 oraz z 1999 r. Nr 30, poz. 286),
- 3) innej osoby, jeżeli pozostaje ona z armatorem w stosunku pracy na statku,
- 4) ucznia szkoły morskiej, w celu odbycia praktyki pływania określonej programem nauczania szkoły.

2. Za wystawienie książeczki żeglarskiej pobiera się opłatę.

3. Wysokość opłaty za wystawienie książeczki żeglarskiej nie może przekroczyć 15 euro, a za wydanie duplikatu książeczki żeglarskiej 30 euro.”;

2) w art. 12 w ust. 1 w pkt 1 po wyrazach „marynarza lub rybaka” dodaje się wyrazy „oraz osoby, o której mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2”;

3) art. 16 otrzymuje brzmienie:

„Art. 16. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i ministrem właściwym do spraw zagranicznych, kierując się postanowieniami umów i przepisów międzynarodowych w zakresie dokumentów tożsamości marynarzy, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór książeczki żeglarskiej,
  - 2) tryb wystawiania, wymiany i unieważniania książeczki żeglarskiej oraz rodzaj dokonywanych w niej adnotacji urzędowych i wpisów, a także sposób i tryb ich dokonywania,
  - 3) wysokość pobieranych przez urząd morski opłat za wystawienie książeczki żeglarskiej, uwzględniając przepis art. 11 ust. 3.”;
- 4) w art. 19 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
- „4. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej, kierując się wymaganiami wynikającymi z wiążącej Rzeczpospolitą Polską w tym zakresie umowy międzynarodowej, określi, w drodze rozporządzenia, wzór listy załogi statku oraz sposób jej sporządzania, wystawiania i dokonywania w niej wpisów.”;
- 5) art. 20 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 20. 1. Statek powinien posiadać załogę, której liczebność i kwalifikacje zawodowe, a także warunki zdrowotne zapewniają bezpieczną i higieniczną pracę, prawidłową obsługę urządzeń statku i ładunku, należyłą obsługę załogi i pasażerów oraz umożliwiają przestrzeganie przepisów o czasie pracy na statku.
2. Armator określa liczebność i skład zawodowy załogi statku, umożliwiające spełnienie wymagań określonych w ust. 1, a także sposób uzupełniania składu załogi w podróży morskiej statku, jeżeli w czasie jej trwania nastąpiło jego zmniejszenie.
  3. Armator zapewnia przeszkolenie medyczne kapitana i załogi w zakresie stosowania środków ratunkowych i medycznych, zgodnie z wymaganiami międzynarodowymi, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 2.
  4. Armator jest obowiązany zapewnić zaopatrzenie statku w środki medyczne, wyposażenie szpitali i apteczek okrętowych oraz opiekę medyczną na statku, zgodnie z wymaganiami, o których mowa w ust. 5.
  5. Minister właściwy do spraw zdrowia, kierując się szczególnym charakterem pracy na morskich statkach handlowych oraz wymaganiami wynikającymi z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych, określi, w drodze rozporządzenia:
    - 1) warunki zdrowotne wymagane od osób wykonujących pracę na statku oraz tryb orzekania o zdolności do wykonywania tej pracy,
    - 2) rodzaje i częstotliwość profilaktycznych badań lekarskich osób wykonujących pracę na statku,
    - 3) wymagania dotyczące wyposażenia apteczek okrętowych w odpowiednie rodzaje i ilości środków farmaceutycznych, sprzętu i środków medycznych oraz zasad ich przechowywania, ewidencji, wymiany i kontroli,

- 4) wymagania dotyczące wyposażenia szpitali okrętowych i zatrudniania lekarzy okrętowych,
  - 5) wymagania dotyczące wyposażenia środków ratunkowych w apteczki,
  - 6) szczegółowe zasady i warunki udzielania drogą radiową konsultacji medycznej kapitanowi statku przez właściwą jednostkę służby zdrowia,
  - 7) warunki, tryb oraz organy upoważnione do przeprowadzania kontroli zaopatrzenia medycznego statków,
  - 8) wymagania dotyczące programu, zakresu i częstotliwości szkolenia medycznego kapitana i załogi statku, z uwzględnieniem wytycznych Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO).
6. Minister właściwy do spraw rolnictwa, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej, ministrem właściwym do spraw pracy oraz ministrem właściwym do spraw zdrowia, ze względu na szczególne warunki pracy na statkach rybackich, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania higieniczne i zdrowotne na statkach rybackich, mając na uwadze wymogi w zakresie konstrukcji i wyposażenia statków rybackich, sprzętu ratowniczego, szkolenia załóg i ratowania życia.”;
- 6) w art. 45 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 i 3 w brzmieniu:
- „2. Armator jest obowiązany zapewnić na statku pomieszczenia załogi odpowiednie do liczby zatrudnionych pracowników.
  3. Armator jest obowiązany utrzymywać statek, jego wyposażenie i znajdujące się w nim pomieszczenia w stanie zapewniającym bezpieczne i higieniczne warunki pracy i wypoczynku po pracy.”;
- 7) art. 57 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 57. 1. Czas pracy na statku nie może przekraczać przeciętnie 40 godzin, a w strefie tropikalnej i polarnej 30 godzin, w pięciodniowym tygodniu pracy, w okresie rozliczeniowym nieprzekraczającym 6 miesięcy.
2. Czas pracy na statku będącym w morzu nie może przekraczać 56 godzin w siedmiodniowym tygodniu pracy, a dla pracowników niepełniących wacht - 46 godzin w sześciodniowym tygodniu pracy oraz 12 godzin na dobę.
3. Z uwagi na szczególny charakter pracy na morskich statkach handlowych ustala się, że:
- 1) minimalny czas wypoczynku nie może być krótszy niż 72 godziny na tydzień oraz 10 godzin na dobę,
  - 2) dobowy czas wypoczynku nie może być dzielony na więcej niż dwie części, z których jedna nie może być krótsza niż 6 godzin, a przerwa między nimi nie może być dłuższa niż 14 godzin,

- 3) czas, w którym odbywają się zbiórki załogi, ćwiczenia przeciwpożarowe i ratownicze oraz inne ćwiczenia wymagane postanowieniami umów i przepisów międzynarodowych oraz ustawodawstwa krajowego, wlicza się do czasu pracy na statku,
  - 4) młodociani zatrudnieni na statku w celu nauki zawodu nie mogą wykonywać pracy w godzinach nocnych (okres 9 kolejno po sobie następujących godzin, włączając w to czas między godziną 24 a godziną 5),
  - 5) osoby poniżej 16 roku życia nie mogą wykonywać pracy na statku.
4. Praca ponad 40 godzin tygodniowo, a w strefie tropikalnej i polarnej ponad 30 godzin tygodniowo, w okresie rozliczeniowym, o którym mowa w ust. 1, jest pracą w godzinach nadliczbowych.
  5. Na statku prowadzi się ewidencję czasu pracy, czasu pracy w nocy i czasu wypoczynku po pracy dla każdego pracownika. Ewidencję prowadzi się w języku polskim i angielskim.
  6. Ewidencja czasu pracy, o której mowa w ust. 5, jest jawna. Pracownik otrzymuje kopię zapisów dotyczących jego osoby potwierdzoną podpisem kapitana lub osoby przez niego upoważnionej.
  7. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia ewidencji i wzór formularza do dokonywania zapisów czasu pracy, pracy w nocy oraz wypoczynku pracowników, mając na uwadze konieczność dokonywania rozliczeń, o których mowa w ust. 1, a także wymagania wynikające z wiążących Rzeczpospolitą Polską w tym zakresie umów międzynarodowych.”;
- 8) po art. 57 dodaje się art. 57a w brzmieniu:
- „Art. 57a. 1. Na statkach są przeprowadzane inspekcje warunków pracy i życia na statku przez organy inspekcyjne, w zakresie i zgodnie z procedurami określonymi przepisami o bezpieczeństwie morskim oraz przepisami o Państwowej Inspekcji Pracy i przepisami o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
2. Organami inspekcyjnymi, o których mowa w ust. 1, są dyrektorzy właściwych urzędów morskich, organy Państwowej Inspekcji Pracy, organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a za granicą konsulowie.
  3. Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb wykonywania kontroli przestrzegania przepisów o czasie pracy i wypoczynku pracowników na statku, mając na względzie szczególny charakter pracy na morskich statkach handlowych oraz wymagania wynikające z wiążących Rzeczpospolitą Polską w tym zakresie umów międzynarodowych.”;

9) w art. 58 w ust. 1 wyrazy „może być przedłużony do 12 godzin na dobę i 84 godzin na tydzień” zastępuje się wyrazami „może być przedłużony do 14 godzin na dobę i 72 godzin na tydzień”;

10) art. 63 otrzymuje brzmienie:

„Art. 63. Pracownik nie może odmówić wykonywania pracy w okresie planowego czasu wypoczynku w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa statku, pasażerów, załogi lub ładunku, jak również w razie konieczności udzielenia pomocy innemu statkowi lub rozbitkom.”;

11) w art. 67 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 20 dni roboczych po roku pracy,” ;

12) art. 94 otrzymuje brzmienie:

„Art. 94. 1. Kto, działając w imieniu armatora, nie dopełnia ciężącego na nim obowiązku:

- 1) zaopatrzenia statku w wymaganą ilość żywności oraz w przewidziane normami urządzenia, środki ratunkowe i medyczne,
  - 2) zatrudnienia na statku fachowych pracowników służby zdrowia lub przeszkolenia medycznego kapitana i załogi statku w zakresie stosowania środków ratunkowych i medycznych,
  - 3) dokonania we właściwym czasie repatriacji osób do tego uprawnionych,
  - 4) zapewnienia na statku pomieszczeń załogi odpowiednich do liczby zatrudnionych pracowników,
  - 5) utrzymywania statku, jego wyposażenia i znajdujących się w nim pomieszczeń w stanie zapewniającym bezpieczne i higieniczne warunki pracy i wypoczynku po pracy
- podlega karze grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto wbrew obowiązkowi:

- 1) dopuszcza do zatrudnienia na statku, w składzie jego załogi, pracownika nieposiadającego ważnej książeczki żeglarskiej,
- 2) w czasie podróży morskiej statku zatrudnia na nim pracownika, nie wpisując go na listę załogi tego statku,
- 3) nie udziela pracownikowi przysługującego mu urlopu wypoczynkowego, wyrównawczego lub innych dni wolnych, o których mowa w art. 77, albo bezpodstawnie obniża ich wymiar.”.

Art. 2.

W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz. U. Nr 109, poz. 1156) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. Niezależnie od spełnienia wymagań, o których mowa w ust. 1, statek może być dopuszczony do żeglugi tylko wówczas, jeżeli odpowiada wymaganiom w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz warunków sanitarnych, określonym w:

- 1) Konwencji (nr 92) Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej pomieszczenia załogi na statku (zrewidowanej w 1949 r.), przyjętej w Genewie dnia 18 czerwca 1949 r. (Dz.U. z 1954 r. Nr 44, poz. 202),
- 2) Konwencji (nr 133) Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej pomieszczenia załogi na statku (postanowienia uzupełniające), przyjętej w Genewie dnia 30 października 1970 r. (Dz.U. z 1994 r. Nr 107, poz. 512),
- 3) Konwencji (nr 147) Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej minimalnych norm na statkach handlowych, przyjętej w Genewie dnia 29 października 1976 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 72, poz. 454).”;

2) w art. 10 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Inspekcje, o których mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 lit. a i art. 9, powinny być poprzedzone kontrolą Państwowej Inspekcji Pracy i Państwowej Inspekcji Sanitarnej pod względem spełnienia wymagań międzynarodowych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz warunków sanitarnych i zdrowotnych.”.

Art. 3.

Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 16, art. 19 ust. 4 i art. 20 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 1 zachowują moc do czasu wydania nowych przepisów wykonawczych na podstawie art. 16, art. 19 ust. 4 i art. 20 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym w niniejszej ustawie.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2003 r.